

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1937 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphävande av 43 § lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering.

Genom en den 19 mars 1937 dagtecknad proposition, nr 277, vilken hänvisats till lagutskott och därefter tilldelats andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan infört förslag till lag angående upphävande av 43 § lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering.

Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet har omförmälda proposition hänskjutits till behandling i sammansatt stats- och andra lagutskott.

Jämlikt 6 § fjärde stycket lagen om allmän pensionsförsäkring skulle för pensionsberättigad änkring, änka, fränskild make eller ogift kvinna, som vore till arbete varaktigt oförmögen och hade att försörja barn eller adoptivbarn under femton år, ävensom för pensionsberättigad ogift man, som vore till arbete varaktigt oförmögen och hade att försörja adoptivbarn under femton år, enligt lagen utgående pension ökas med särskilt pensionstillägg för barnen, därest årsinkomsten ej uppginge till visst angivet belopp. Samma rätt skulle tillkomma jämväl äkta makar, av vilka mannen vore pensionsberättigad och till arbete varaktigt oförmögen och vilkas sammanlagda årsinkomst ej uppginge till särskilt angivet belopp.

I 39 § lagen om folkpensionering föreskrives, att lagen skulle träda i kraft den 1 januari 1937. Samma dag skulle 1913 års lag om allmän pensionsförsäkring upphöra att gälla. Utan hinder av att sistnämnda lag sålunda upphört att gälla skola jämlikt 43 § lagen om folkpensionering pensionstillägg enligt 6 § fjärde stycket i 1913 års lag fortsätta att utgå och nya sådana pensionstillägg beviljas enligt de vid utgången av år 1936 gällande bestämmelserna; dock skola dessa pensionstillägg bekostas som tilläggspensioner enligt lagen om folkpensionering.

Enligt 13 § i ett av innevarande års riksdag antaget, genom proposition nr 15 framlagt förslag till lag angående ändrad lydelse av 6, 7, 8, 13, 29 och 40 §§ lagen om folkpensionering skola kostnaderna för tilläggspension så fördelas mellan staten och kommunerna, att den kommunala andelen skall utgöra för orter tillhörande ortsgrupp 1 en åttondel, för orter tillhörande orts-

grupp 2 en femtedel samt för orter tillhörande ortsgrupp 3 en fjärdedel; dock att, därest Stockholm eller Göteborg hänföres till ortsgrupp 3, stadens andel skall utgöra tre tiondelar. Jämlikt 40 § i sistnämnda förslag gäller i fråga om tilläggspension, som helt eller delvis grundar sig å fastställelse av pensionstillägg före den 1 januari 1937, att jämte kommunen landstinget skall bidra med en sextondel av kostnaden för tilläggspensionen och att stad, som icke deltagar i landsting, skall utöver vad i 13 § stadgats bidra med en sextondel av kostnaden för tilläggspensionen.

I proposition nr 276 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till lag om barnbidrag. Enligt detta förslag skall s. k. barnbidrag utgå för bland andra barn och adoptivbarn till äkta makar, då mannen är arbetsförmögen, för arbetsförmögen änklings barn och adoptivbarn i äktenskapet med den avlidna hustrun samt för arbetsförmögen fränskild makes barn och adoptivbarn i det upplösta äktenskapet, då denne har vårdnaden om barnet. Har i annat fall än förut nämnts hustru till arbetsförmögen man barn eller adoptivbarn, som står under hennes vårdnad, eller har arbetsförmögen man, ogift kvinna, änka eller fränskild hustru annat adoptivbarn än förut sagts, eller har arbetsförmögen ogift kvinna, änka eller fränskild hustru barn utom äktenskap, som står under hennes vårdnad, skall barnbidrag utgå jämväl för sådant barn.

Barnbidragen skola bekostas i samma ordning som gäller enligt 13 § i ovan nämnda förslag.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har framhållit, att ovannämnda förslag till lag om barnbidrag bland annat innehölle bestämmelser tillämpliga å barn till vissa arbetsförmögna personer samt vidare anført:

Frågarvarande bestämmelser omfatta i huvudsak samma kategorier barn, för vilka särskilt pensionstillägg enligt bestämmelserna i 1913 års lag skall utgå. Vissa skiljaktigheter föreligga emellertid mellan sistnämnda lag och det nu upprättade förslaget till lag om barnbidrag. Jämlikt bestämmelserna i 1913 års lag utgår pensionstillägg beträffande barn utom äktenskap, när modern är arbetsförmögen, samt i fråga om barn till fränskilda makar, när någon av föräldrarna är till arbete oförmögen. Enligt förslaget till lag om barnbidrag skall sådant bidrag i motsvarande fall utgå endast då den, som är till arbete oförmögen, har vårdnaden om barnet. På grund av nu nämnda skiljaktigheter skulle ett upphävande av 43 § lagen om folkpensionering i vissa fall medföra förlust av möjligheten att erhålla pensionstillägg, oaktat barnbidrag i dessa fall icke skulle kunna utgå.

Det upprättade förslaget till lag om barnbidrag — vilken lag förutsättes träda i kraft den 1 januari 1938 — avser emellertid att i görligaste mån uttömmade reglera hithörande understödsfrågor. Med hänsyn härtill torde 43 § lagen om folkpensionering böra nämnda dag upphöra att gälla, trots den därav följande konsekvensen, att beträffande vissa fall, i vilka pensionstillägg eljest kunnat utgå, barnbidrag ej kan komma ifråga.

Departementschefen har slutligen förklarat, att den föreslagna lagstiftningsåtgärden icke borde påverka rätten till understöd, som blivit beviljat eller sökt enligt gällande lag. Såsom övergångsbestämmelse till förslaget till lag om upphävande av 43 § lagen om folkpensionering hade därför upptagits det stadgandet, att ifrågarvarande paragraf fortfarande skulle äga tillämpning beträffande pensionstillägg, som beviljats eller sökts före den 1 januari 1938. Om emellertid ett barn, för vilket pensionstillägg utginge, er-

hölle barnbidrag — vilket alltid till beloppet överstege pensionstillägget — skulle tillägget indragas.

Enligt vad ovan anförts skola tilläggs pensioner, som helt eller delvis grunda sig å fastställelse av pensionstillägg före den 1 januari 1937, till viss del bekostas av landsting och stad, som icke deltagar i landsting. De pensions-tillägg enligt 1913 års lag om allmän pensionsförsäkring, vilka jämväl efter ikraftträdandet av den nu föreslagna lagen om upphävande av 43 § lagen om folkpensionering i vissa fall komma att utgå, skola bekostas som tilläggs pensioner enligt lagen om folkpensionering och sålunda i vissa fall — beroende på tidpunkten för fastställelsen av pensionstilläggen — delvis bestridas av landsting och stad, som ej deltagar i landsting. Enligt utskottets mening tala skäl för att pensionstillägg, som komma att utgå efter ikraftträdandet av den nu föreslagna lagen, finge bekostas på samma sätt som barnbidrag. Härigenom skulle framför allt vinnas den fördelen, att arbetet inom pensionsstyrelsen med fördelningen av kostnaderna för barnbidrag och pensionstillägg kunde väsentligt förenklas. Ett överflyttande å staten av den andel, som det åligger landsting och stad, som ej deltagar i landsting, att bekosta, av ifrågavarande pensionstillägg, torde ej hava nämnvärd ekonomisk betydelse. I övrigt har utskottet icke funnit anledning till erinran mot det framlagda lagförslaget.

Utskottet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att förevarande proposition ej kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

angående upphävande av 43 § lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering.

Härigenom förordnas, att 43 § lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Utan hinder härav skall *dock* ifrågavarande paragraf fortfarande äga tillämpning beträffande pensionstillägg, som beviljats eller sökts före sagda dag. Beviljas barnbidrag åt barn, för vilket pensionstillägg på grund av vad nu sagts utgår, skall pensionstillägget indragas.

Utan hinder härav skall ifrågavarande paragraf fortfarande äga tillämpning beträffande pensionstillägg, som beviljats eller sökts före sagda dag, *dock att dessa pensionstillägg skola bekostas som barnbidrag*. Beviljas barnbidrag åt barn, för vilket pensionstillägg på grund av vad nu sagts utgår, skall pensionstillägget indragas.

Stockholm den 29 maj 1937.

På sammansatta stats- och andra lagutskottets vägnar:

SIGFRID HANSSON.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från statsutskottet: herrar *Strindlund, J. B. Johansson, Hansén, Andersson* i Prästbol, *Sandén, Johanson* i Faleberg, *Persson* i Tidaholm och *Erländer*; samt

från andra lagutskottet: herrar *Sigfrid Hansson, Heiding, Hage, Skoglund, Wistrand* och *Myrdal*, fru *Nordgren* samt fröken *Hesselgren*.